

Narodni Socijalist

Uredništvo je v „Narodnem domu“, I. nadstropje.
Upravišтво na Marijinem trgu št. 8. — Telefon št. 44.

Dopisi naj se frankirajo. — Rokopisi se ne vračajo.

Izhaja vsako soboto.

„Narodni Socijalist“ velja v Ljubljani in po pošti:

celo leto naprej . . . K 16— četrt leta K 4—
pol leta K 8— en mesec K 1-50

Oglase se računa po porabljenem prostoru in sicer 1 mm visok
ter 45 mm širok prostor za enkrat 40 v, za večkrat popust.

Posamezna številka velja 40 vinarjev.

Tok časa.

Na vodilnih mestih naše domovine imamo še vedno vse preveč mogočnejšev, ki so se zagledali v svoj lastni jaz in pozabljajo, da se izvršuje krog nas socijalna revolucija, katere ne more in ne bo nihče preprečil. Vse povsod imajo pred očmi le interes svoje osebe in vseh onih, ki se lahko hvalijo, da imajo nekaj pod palcem. Nihče jih ne mara in vse se jih boji, če ne vse, pa velika večina. Kot kralj na Betanjski mori začetek in konec življenja krog sebe le skozi duri svojih lastnih hiš. Na zunaj so lepih in žlahtnih besedi za proletarce, a tam, kjer imajo moč in vpliv ter bi svoje besede tudi lahko udeležili, pozabijo na izrečene omedlnosti in udarijo brez premisleka in usmiljenja tistega, ki so ga ravnokar pomilovali. Popolnoma v redu se jim zdi, da živi eden v izobilju na stroške drugih, kateri drugi morajo trpeti pri težkem delu od zore do mraka največje pomankanje. Toda hinavščine ne pozna pojma o socijalni pravičnosti. Enkrat je bilo tako, da so se dale zvoditi delavske mase z rodoljubarskimi gesli v boj za čistilne in kapitalistično razpoložene veljake, dočim je danes tega slepomišljenja enkrat za vselej konec. Množice, ki so pretrpele glavno pezo vojnih časov, bodisi v strelskih jarkih ali zaledju, so spoznale popolno nemožnost obstoječega družabnega reda. Vse si želi raje takojšnje smrt, kakor pa še nadalje prenašati zapostavljenosti in ubijanja. Krík izstradanega proletarskega naroda se danes razlega po domovini in hoče kruha in pravice do življenja, ki daje možnost in nado za boljšo bodočnost.

Kadar govorimo o slovenskih kapitalistih, dobimo v odgovor: saj jih ni. Toda mi dobro vemo, da so! Danes sicer še ne obvladajo našega produkcijskega trga, a jih je vse polno zadaj, ki komaj čakajo prilike, da izpodrinejo nemški in laški kapital. Vlada odločno podpira njih stremle-

nja in čisto gotovo bo pri splošni indurizaciji naše domovine prav kmalu delavstvo v položaju, računati v pretežni večini z domačim kapitalom. Če se sporedno z indurizacijo ne izvede tudi popolna socijalizacija, osiane delavstvo pri tistem kot je danes: brezpravno bo in izkoriščano. Kapitalist je kapitalist in mu je prav malo do potreb splošnosti in zahtev zaposlenega delavstva. Kakor delavstvo z zadovoljstvom spremlja ukrepe proti tujemu kapitalu, tako z nezaupljivostjo zasleduje širjenje domačega kapitala in poleg tega združevanje kapitala v enih rokah. To predvsem zato, ker še ni nikjer viditi resne volje, da se odločno obračuna z obstoječimi socijalnimi krivicami in izravna razmerje med posedujočimi in neposedujočimi.

Tam, kjer so imele delavske organizacije v zadnjem času mezdna gibanja s slovenskimi podjetniki, v polnem obsegu potrjujejo naše prepričanje, da se nam nič dobrega ne obeta za bodočnost. Trdih in odločnih bojov je bilo treba, da smo od našega podjetnika dosegli vsaj najnujnejše zboljšanje mezd ali odpravo najbolj kričočih in socijalno krivičnih službenih ter delavnih razmer. Naš podjetnik se je tresel za vsak vinar, ki bi ga moral od svojega čezmernega dobička privoliti delavcu, ki mu množi kapital in mu je tudi s trudom svojih rok pripomogel do blagostanja ter uspevanja podjetja. Z domačim podjetnikom smo se morali boriti celo za postavno zagotovljene pravice delavcev. Branili so se do zadnjega uvesti v svoje obrate osemurno delo. V drugem slučaju je zopet slovenski podjetnik vrgel delavca na cesto, ko je postal vsled težkih telesnih poškodb pri delu invalid in ni mogel izvrševati v onem obsegu službe kot prej, ko je bil pri močeh in zdravju. Povsod smo našli na značilno brezsrčnost našega podjetništva, ki je uvidevalo pri vsaki priliki le svoj lastni dobiček, brez ozirov na pravice delavstva. O čutu socijalne pravičnosti bi bilo zato pri domačem podjetništvu naravnost smešno govoriti.

Da tuji kapitalizem ne zaostaja za domačim, kadar se grabi denar in izkorišča našega človeka, je jasno.

Pri obstoječih razmerah je zato razumljiv odločen odpor tudi v naši domovini, vseh onih, ki živijo od dela svojih rok, proti onim, ki razpolagajo s kapitalizmi in danes odločujejo o socijalnih pogojih neposedujočih. Interesi teh razredov so nepremostljivi in je socijalni boj neizogiben. In naj se potem pri nas sestavljajo še tako lepi programi, ki označujejo nujnost izločitve razrednega boja, praktično življenje že samo pobija nesmisel kompromisa, kjer si stoji nasproti dvoje odločno si nasprotujočih nazorov izkoriščevalca in izkoriščanca. Da je konflikt med obema razredoma vedno večji, je jasno. Obe nasprotujoči si stranki se organizirata v svojih organizacijah in zdi se, da odločilna bitka ni daleč. Zastaviti moramo pri tem vse sile, da se ne izvede iz tega konflikta diktatura enega ali drugega razreda, ker bi bila to nesreča za narod in komaj osvobodeno domovino. Vsako nasilstvo mora roditi odpor prej ali slej in bi bila razredna diktatura gotovo kot čin ekstremov, prav kmalu zrušena in onemogočena. Posledica bi bila reakcija, ki bi še težje vplivala na socijalne razmere kot današnji neznanostni čas. Upropastili bi svojo domovino in vrgli izstradani narod v še večjo socijalno nemožnost živeti življenje, ki je vredno človeka. Zato bomo v tem boju previdni in previdni. Verujemo v razvojno gotovost, da priporimo vse, kar hoče in mora dobiti proletarsko ljudstvo. Pri vsem bo eno še potrebno, da se tisti, ki jim je poverjeno vodstvo države in gledajo z omalovaževanjem in nerazumevanjem zahteve širokih mas, pravočasno zavejo svojih dolžnosti napram delavstvu. Prokletstvo bi padlo na taka državniška stališča in nihče ne bo zabil potem zadnjega obupnega koraka ogoljufanega in prevaranega delavskega ljudstva, ki bo v svojem obsegu grozen in strašen in v svojem jedru pravičen in odločen sodnik.

V socijalnem boju se je strnilo vse delavsko ljudstvo v enotne vrste in je kot še nikdar prej, danes tudi odločno za vsako ceno priporiti popolno izpolnitev svojih zahtev. Razločili so se duhovi in zato je nemogoče, da bi proletarci ostajali v kompromisnih strankah, ki združujejo v svojih sredah vse, kar je upravičenega do glasovnic. Politična osamosvojitev je potrebna in se bode tudi izvedla. Podjetnik, kapitalist in delavec ne moreta za eno mizo. Pojmi o novem družabnem redu so si v nasprotju. Nesprejemljiva so prizadevanja posedujočih po absolutističnem nadvladju nad neposedujočimi. Hočemo socijalno pravičnost vse povsod, od države kot celote, do najnižjega produkcijskega dela.

Odločitev.

Dnevi mirovne konference v Parizu so šteti. Naše meje na zemljevidih pariških kapitalistov so začrtane, usoda naših obmejnih bratov izročena krivici in nasilju. Danes ali jutri izročijo sebični mogotci zastopnikom naše države kos papirja, na katerem bodo jamčili, za nas nečistljivi podpisi Francoske, Angleške, Amerike, Italije in Japonske, da se morajo izpolniti njihovi sklepi in da jih mora priznati naša država. Vemo, da jih bo naša vlada priznala, toda slovensko ljudstvo, slovenski proletarijat ne bo priznal nikdar teh sklepov! Nismo priznali avstrijskega suženjstva, katerega smo se znali znebiti, ne bomo priznali tudi novega suženjstva, kateremu so izročili zapadni kapitalisti stotisoč naših najboljših, najvernejših in najzavednejših bratov.

Dolgo so barantali v Parizu za našo kožo, dokler se niso pogodili zanj. Toda mi smo še tu in dokler smo, ne bo veljal noben račun, in naj ga podpisujejo vsi mogotci tega sveta. Žalostno je dejstvo, da zastopajo ogromno večino jugoslovanskega proletarijata v Parizu ljudje, ki jim ni mar za bodočnost in napredek jugoslovanskega in še posebej

JOS. ŠEST:

V domovino...

S pomladjo so se odprle v Rusiji duri, skozi katere se vračajo naši jetniki iz Sibirije, iz Taškenta, Turkestana in drugih daljnih, daljnih krajev... Od obal Amurja, Oba, Jeniseja, od Murmanskih prog, od obal Bajkala in pa od mej Sinov Solnca, se vračajo z veliko željo, z velikim hrepenenjem po rožnati domovini, po oni solnčni strani, katero so zapustili v jeklenih okovih sive cesarske mondure pri smehu in krobotu smrti — in pa pri blesku nemških in madžarskih bajonetov...

Sedaj se vračajo, kajti tudi do njih je po čudnih potih — po božjih potih prispel klic: Sami svoji smo! Svoji gospodarji! — Vračajo se! Nekateri po dveh, drugi po treh letih — z eno nogo ali eno roko... Srečal sam take, kateri so bili od začetka tam, med tujimi, med Kalmuki, med Kazaki, da celo med onimi, ki molijo k severnemu jelenju.

Danes se vračajo! Nekateri onemogli do mozga, do kosti, brez nade da najdejo domač krov še cel, brez upov na življenje. — No, vračajo se

vendar, ker domovina ostane tudi brez krova, domovina. In tja, k temu koščku zemlje bite.

18. aprila t. l. je prispel v Tarnopol transport 2100 vjetnikov iz Rusije. Med njimi je bilo 340 Hrvatov, 24 Bošnjakov in 20 Slovencev. — Od vseh vjetnikov, ki so se vračali od 8. septembra 1918 iz Rusije, je bilo 15 odstotkov Jugoslovancev. — Govorimo o teh poslednjih.

Sredi zime so nekateri odpotovali, po dva tri mesece so se vozili v živinskih vozovih, na starih, lokomotivi, na stopnicah, kot vsi drugi — samo da gredo naprej... Naprej! Bližje k domu!

Na ruskih postajah stoje skoraj povsod ljudje z rdečim križem na roki in izprašujejo:

„Vi ste vojni vjetnik, tovariš?“
„Da! Vračam se domov!“
„Dobro! Pojdite z menoj!“ Vas je mnogo? — Hej, tovariš! Mnogo?“

„Da, sto, dvesto — tisoč, še več!“
„Zberite jih in pojdite z menoj. Dobili boste obed, kruha, čaj in sladkor.“

Oni, kateri vedo, da stane danes v Rusiji funt sladkorja 100—120 rubljev, funt kruha 15—25 rubljev, oni ve ceno tej skrbi.

Civilno prebivalstvo nima ničesar.

„No, vi ste vojni jetnik, vi morate dobiti. Vi greste domov, a tu je za Vas tujina.“

„Srečno, tovariš — hvala za tvojo skrb!“

In zopet naprej — naprej do meje bivše širje domovine, ozke Avstrije — do mej Galicije. — Do meje povsod okrepčila, včasih sveže perilo. — Čez mejo — no, tam ne bo slabo, tam smo že doma.

„V Galiciji bodo naši, tam je konec stradanja, zime.“

Meja. — Dva elementa velikana stojita na meji Galicije. Na ruski strani je boljše življenje — in tega pogašajo z granatami in rdečo krvjo.

Pa ne o tem.

Na meji — bajoneti. Ukrajinci, Nemci, izbrana gospoda z visokimi nalogami. V imenu miru, v znamenju pravice preiskujejo tiste, ki se vračajo in jim odvzamejo vse. Oropajo jih za one kopejke, katere so si ubogi ljudje odtrgali od ust, da jih ponesejo domov očetu, ki je izgubil dom vsled gorečega zmaja; sestri, nevesti, ženi, otrokom, češ: glejte i tam sem mislil na vas — odvzamejo jim celo obleko in jim dajo

cunje, kajti „vi vsi ste lumpi, boljše-viki, kar imate, ste itak vse ukradli!“

To je prvi utis — sprejem za rdečo mejo!

Tarnopol. — Tam je zbirališče jetnikov, ki se vračajo. — Avstrijski Nemci imajo tam svojo misijo, Ogri, Čehi, Italijani, Ukrajinci — svoje.

Na kolodvoru sprejemajo bajoneti; tam ne sprejemajo ljudi, katere goni želja po rodnem kraju, tam sprejemajo samo take, katerih se je bati, kateri imajo mogoče namen sejati ljuliko.

V zgodovinskih, po „črno-zoltem“ dehtečih četverstopih privedejo razočarane vojne ujetnike h „komandi“. Ob straneh bajonetov, surovi klici, psolve!

Na „komandi“ odposlaniki Nemške Avstrije, Ogrske, Čehov itd. — Jugoslovancev!

Nemci se brigajo za Nemce. Vsak dobi hleb kruha, vročo juho, — Ogri, za svoje, — kruh dobe, klobaso, krone, cigarete.

Svoji k svojim! —

„Und Sie, was sind Sie?“

„Slovenec!“

„Leider, nichts zu machen!“

„Sie?“

slovenskega delavstva. Strašen bo za nas udarec, ki ga pričakujemo sicer pripravljeni, toda kljub vsej duševni odločnosti nas bo zadel tako neusmiljeno, da se bo zbudil zadnji delavec, ki je doslej veroval v pravičnost kapitalistov in njihovih sebičnih strank.

Slovenski proletarijat, ki je vedno veroval v narodno zmago, ne bo obupal tudi nad tem zločinstvom, storjenim od ljudi, katerih bog je zlata mošnja. Naše narodno zavedno delavstvo se je skozi stoletja upiralo tujcu, dokler se ni končno uprlo z vso silo in ga premagalo. Naš proletarijat je razumel vedno svojo dolžnost napram narodu, zato bo tudi sedaj in v bodoče hodil po začrtani poti, ki ga bo pripeljala do njegovega cilja: **osvoboditev celokupnega slovenskega proletarijata izpod tujega gospodstva.**

Narodna zavednost, ljubezen do domače zemlje, na kateri je dovolj prostora za vse, ki hočejo delati, mora prevzeti vse naše delavstvo, naše uradništvo, sploh vse, ki so odvisni od plačila svojega dela. Sleherni duševni in ročni delavec naj se organizira v Nar. socialni zvezi, ki je edina jugoslovanska delavska organizacija na narodno-socialnem programu! Vse dosedanje stranke, pa naj imajo še tako demokratična imena, nimajo v svojem programu skrbi za narodnega delavca.

Kaj pomaga delavcu, če se trenutno uresniči njegova težnja po materialnem blagostanju, če pa je odvisen od tujca, če nima pravice biti zaveden član svojega naroda, katerega blagostanje je odvisno v prvi vrsti od zavednega narodnega proletarijata? Le tedaj, če bo naše delavstvo združeno na narodni podlagi, bo moglo uspešno kljubovati kapitalističnemu nasilju, ki hoče s pomočjo pariških imperijalistov za vedno zaslužiti naše najlepše kraje, kjer so dani vsi pogoji za napredek in dobrobit slovenskega delavstva.

Za pravice državnih uslužbencev.

Sledečo spomenico je poslalo društvo drž. uslužbencev Dež. vladi za Slovenijo, vsem trem slov. pol. klubom v Nar. predstavništvu in finančnemu ravnateljstvu.

Uvrščanje srbskih državnih uslužbencev (uradnikov) se godi po mestih, ki jih zavzemajo; na raznih mestih razvrščeni uradniki pa uživajo različno plačo, ki stopnjuje po klasah ali razredih. Najnižja razreda, t. j. V. in IV. klasa odgovarjata nekakom našemu XI. činovnemu razredu, III. klasa pa približno našemu X. činovnemu razredu. Kot drastičen primer vzemimo plačo III. klase in jo primerjajmo s prejemki naših oficijalov. Dočim znaša temeljna plača srbskega „oficijala“ 2526 dinarjev, t. j. premenjeno v naše krone po uradnem kurzu 6315 kron, znaša temeljna plača oficijala v X. činovnem razredu celih 2200 kron, torej komaj tretjino srbskega tovariša. Pač ima naš oficijal še

„Bosanač!“

Značilna gesta z rameni. —

In tako naprej! —

18. aprila t. l. je bilo tam toliko in toliko Jugoslovancev — državljancev naše mlade države — ubogih, bolnih, lačnih in na pol oblečenih. —

„Mi ne dobimo ničesar?“ so izpraševali; „tudi mi smo lačni! Vsi dobe, za vse skrbe, le samo mi... Rusi so nam dali in zakaj nočejo vedeti naši za nas?“

In prišli so iz Taškenta, od Amurja iz tajg in tundr — zato, da so za rdečo mejo spoznali, da o njih ne ve nihče, da nanje ne misli nihče. Morda i misli! To je bilo v Tarnopolu! Kdor je bil galicijski fronti, ve, da je do Ljubljane, do Sarajeva, še daleč. —

Ve to tudi domovina?

Domovina se briga za to, če so pri Uršulinkah nemške šmarnice in če so pravilni nadpisi. — Boljše bi bilo, posvetiti malo več pažnje vračajočim se ujetnikom!

Nujno je to, da potrebujejo oni, ki se vračajo iz Rusije, na meji pomoči — oni potrebujejo dobre besede in pa kruha. Rusija ima velike misli — no, kruha nima čez rdečo mejo. —

576 K stanovanjske doklade, katera pa ne prihaja v poštev, ker je za srbskega uradnika navadno preskrbljeno naturalno stanovanje.

Mnogo se je nedavno razpravljalo po časopisih o 100% draginjski dokladi. Za srbsko državno uslužbenstvo se ni toliko pisalo, marveč izdala se je po zunanosti prav nedolžna, ali tehtna ministerijalna odredba, po kateri pritiče vsakemu uslužbencu nižje kategorije „doklada na skupoč“ dnevno šest dinarjev, srednje kategorije 12 dinarjev in višjim uradnikom celo 18 dinarjev dnevno.

Primerjajmo vse prejemke — s 100% draginjsko doklado vred — našega oficijala z onimi srbskega „oficijala“!

Prejemki prvega znašajo: 200 K + 576 K + 3192 K = 5968 K; prejemki njegovega enakovrednega srbskega tovariša pa: 6315 K + 10950 K = 17.265 K. Naš državni uradnik X. činovnega razreda ima torej 11.297 kron manj, kot enakovrstni njegov kolega za isto delo. Ni tudi izgovora, da uživa srbski uradnik te prejemke samo v Srbiji, kjer je neki draginja še večja kakor pri nas. Ministrstva so te uradnike namestila po vsej Jugoslaviji in tako smo doživeli in še vedno doživljamo, da je komaj odrasli srbski pisar pri naših uradih bolje plačan kakor osiveli nadsvetnik VI. činovnega razreda. In vendar živimo — kot se vedno povdarja — v enakopravni državi! Ali smo res Slovenci in Hrvati državljani druge in tretje vrste? Ako že proučevanje ureditve osebnih prejemkov in uradniškega vprašanja sploh zahteva tako dolgotrajnih študij, bi bilo predvsem pravično, da se tudi slovenskim in hrvatskim državnim uslužbencem vsaj za silo pomaga ter se jim vsi njihovi prejemki do končne ureditve izplačujejo v dinarjih po uradnem kurzu. Pa tudi v tem slučaju bi slovenski in hrvatski državni uslužbenci X. činovnega razreda dobivali le 14.920 K, t. j. 2345 K manj, nego njih enakovrstni srbski kolega, radi česa se jim poleg tako „izdatno“ zvišane draginjske doklade mora takoj nakazati tudi enkratni trimesečni nabavni prispevek. Ta znaša za neoženjenega uradnika X. činovnega razreda letnih 1000 K in bi izplačan v dinarjih, znašal 2500 K. Šele tedaj bi se prejemki državnih uslužbencev kolikor toliko izenačili, ker bi v tem primeru srbski uradnik III. klase dobival 17.265 K, slovenski in hrvatski pa 17.420 K, torej malenkostni znesek 165 K na leto več, kateremu bi se pač vsak slovenski ali hrvatski uslužbenec, v svrhu izenačenja s svojimi srbskimi tovariši, rad odrekal.

Nič manj gorostasna je razlika pri višjih uradnikih. Uradnik VIII. činovnega razreda z dvema otrokoma ima n. pr. v Ljubljani 3600 K + 966 K + 7008 K = 11.574 K, torej za 5691 K manj nego srbski uradnik X. činovnega razreda. Njemu enakovrstni srbski uradnik, služeč z njim v istem uradu, pa uživajo 5052 + 7665 dinarjev (dnevno), skupaj 12.717 din. t. j. 31.792 K 50 vin. Naš enakovrstni uradnik dobiva torej letno 20.218 K 50 v manj nego srbski. Tudi pri teh uradnikih bi se brez dolgega študiranja prejemki lahko izenačili, ako se jim prejemki, katerim se vsekakor naknadno morajo dodati tudi trimesečni nabavni prispevki v dosedanjih izmeri (za dva otroka in soprogo) po 2240 K — izplačujejo v dinarjih. V tem primeru bi naš uradnik VIII. činovnega razreda dobil 34535 K torej za 2743 K več nego srbski, kateremu presežku bi se pa istotako vsakdo radevolje odrekal.

Navedeni primeri tedaj jasno kažejo, da je položaj nezdružljiv. Ta gorostasna razlika bide vsaki pravici v obraz, vsled česar je nujna odredba na mestu.

Zajedno opozarjamo merodajne činitelje še na sledeče — vsem demokratičnim načelom naravnost nasprotujoča dejstva, ki imajo za vse prizadete težke in neopravičljive materialne in socialne posledice.

Že v birokratski Avstriji se je pri nameščenju, oziroma premeščanju vedno oziralo na individualno prošnjo kompetenta. Ex offio — premestitve so bile običajno samo kazenskim potom na podlagi disciplinarne preiskave, sicer se

brez lastne prošnje ni nikogar stalno premeščalo. Pač pa so se na eventualna nezasedena mesta v slučaju potrebe začasno delegirali substituti proti izplačilu zakonitih dnevnih in drugih pristojbin. Stalno službeno mesto pa je ostalo začasno premeščenemu vselej rezervirano in jo je substitut po ukinjenju potrebe zopet mogel zasesti. Kot kaže nebroj primerov, je sedanja praksa vse te običaje kratkoma zavrgla. Brez vsakega povoda dobi ta ali oni državni uslužbenec službeni ukaz, da je stalno preostavljen tja in tja; pri tem se na družinske in premoženjske razmere dotičnega ne jemlje nikak ozir. Razven pri učiteljstvu (glej U. L. 70, 71, 75, 85, 88 in prejšnje štef.) je vse premestitve smatrati defenitivnim. Kakor velevala dekret, mora državni namestjenec oditi na stalno določeno mesto brez dijet; kvečjemu se mu nakaže doklada za dvojno gospodinjstvo. Tu stalno nameščene slovenske državne uslužbenice se prestavljajo križem domovine, njihova mesta pa zasedejo srbski uradniki (slučaj glavni carinski urad v Ljubljani, U. L. št. 83), ki poleg plače v dinarjih prejemajo tudi v naši ožji domovini dnevniac. Proti tem krivicam in te vrste izvajanjem demokratičnih načel mora vse slovensko državno uslužbenstvo najbolj energično protestirati, zajedno pa opozarjati na nedogledne posledice, ki bodo v slučaju ponovnih podobnih primerov gotovo nastopile.

Da se v bodoče take vnebovpijoče krivice preprečijo — že storjene naj se nemudoma popravijo — predlaga združeno državno uslužbenstvo sledeče:

1. Plača in razne doklade naj se za vse državne uslužbenice kraljevstva SHS nemudoma izenačijo.

2. Vsa izpraznjena in nanovo ustanovljena službena mesta naj se v vsakem slučaju oddajajo le potom razpisa.

3. Mesto, za koje se ni oglasil noben prosilec, naj se začasno zasedejo po razpoložljivih uslužbenicah proti izplačilu dijet ter drugih pristojbin. Taka mesta se naj v prvi vrsti zasedejo po uslužbenicah, za katere je disciplinarna komisija izrekla kazensko premestitev.

4. Vse dosedaj izvršene premestitve je smatrati le začasnim; prizadetim je naknadno izplačati pod 3. označene zneske.

5. Pri oddaji mest se je ozirati na individualne potrebe prosilčeve.

6. Vse pod prejšnjim režimom vsled oddaje službenih mest nemškimi uradnikom materialno oškodovane, dobro kvalificirane slovenske državne nameščence je rehabilitirati, in sicer na ta način, da izven vrste nemudoma napredujejo v taki izmeri, kot bi se to zgodilo v primeru, ako bi jim nemški uradniki ne bili odjedli mest. Seveda bo pri tem vpoštevati vse pogoje, ki so za rehabilitacijo dani.

7. Vsem od prejšnje države prezetim državnim nameščencem je izstaviti dekrete.

Pripominjamo, da se hoče za dobrobit osvobodjene domovine preizkušeno, vneto in marljivo slovensko državno uslužbenstvo radevolje odzvati event. potrebni začasni premestitvi z ozirom na državne in narodne potrebe proti varovanju svojega stalnega službenega mesta in izplačilu tozadevnih pristojbin. Premješčenja izven ožje domovine pa naj bodo le prostovoljna.

V Srbiji sami je tako velikansko pomanjkanje uradnikov vseh vrst, da njih število niti približno ne zadostja krajevnim potrebam. Navzlic temu pa se nameščajo v Slovenijo, kjer so jim krajevne in službene razmere docela neznanne. Umevno je, da je vsled tega tudi njih uporabnost manj vredna.

Glasom „U. L.“ št. 83 (službene novine št. 33 in 34) so v Slovenijo premeščeni srbski uradniki takoj napredovali za eden ali celo dva službena razreda, dočim se slovenski nameščenci v istem službenem činu premeščajo širrom Slovenije.

Posledica takega postopanja je, da ne trpi samo redna služba, temveč se vrh tega obremenjuje po nepotrebnem tudi državni zaklad.

V Ljubljani, 20. maja 1919.

Socijalna politika.

Penzijonisti. Sem še aktiven uradnik, a z žalostjo gledam v prihodnost, ko me bodo moči zapustile in bo treba iti v pokoj. Opazujem namreč reveže penzioniste, s kako majhno penzijo morajo živeti. Država jih je izkoriščala celih štirideset let in ko so stopili v pokoj, so jim že itak pičlo odmerjene dohodke pristigili na vseh koncih in krajih tak, da sedaj jedva životarijo. To je skrajno krivično in za državo nečastno. Tako postopajo kvečjem kaka privatna, oduška podjetja, a država bi morala biti nad takimi čini vzvišena. Vsakdo, ki gre v pokoj zasluži vendar, da more na stara leta živeti vsaj tako „udobno“, kakor je živel kot aktivni delavec. Nikakor ne gre, da se ga prikrajša na prejemkih in postavi na cesto z dohodki, s katerimi ne more ne živeti ne umreti. Vsak upokojenec, ki je odslužil vsa svoja leta, bi moral imeti prav iste dohodke, ki jih je imel kot aktivni uslužbenec. Tudi takozvana aktivitetna doklada mu mora ostati polna. Bržkone pa so to dokladi zato imenovali „aktivitetno“, da se mu jo, stopivšemu v pokoj, lahko prisiriže, češ, saj nisi več „aktiven“. Ali je postal neaktiven človek manj potreben kot aktivni, ali potrebuje manj hrane, manj obleke, manjše stanovanje, manj zdravniške in druge pomoči? Sedaj, ko se deluje na preuredbi uradniških plač, naj se to upošteva in naša Jugoslavija kot demokratična država naj se otrese napak in slabosti, ki so dičile našo staro Avstrijo! Povečajo naj se tudi penzije vdovam, zlasti onim, ki živijo v penziji nižjih razredov.

Tipografska kolonija. Zagrebški črkostavci so ustanovili poseben odbor za zgradbo tipografske kolonije, ki bo obstojala iz vil v predmestju. Neka zagrebška banka bo pvezela financiranje te zgradbe. V 20–25 letih naj bi bil poplačan dolg potom amortizacije. Tudi zagrebško časnikarsko društvo se bo pridružilo temu odboru. V Ljubljani pa je menda premalo podjetnosti in socialne smisli, da bi se mogli uresničiti podobni načrti.

Protialkoholni oddelek pri poverjeništvu za socialno skrb je ustanovila deželna vlada za Slovenijo.

Sprejemni pogoji za državno zdravilišče na pljučih obolenih v Topoljšici. 15. junija t. l. se odprlo v Topoljšici pri Šoštanju zdravilišče za pričetne slučaje pljučne tuberkuloze. V to zdravilišče se sprejemajo tuberkulozni otroci od 6. do 15 leta in ženske, predvsem matere, do 50. leta in to v prvi vrsti bolniki z domovinsko pravico v Sloveniji. O sprejemu odloča kuratorij za upravo zdravilišča s sedežem v Ljubljani (poverjeništvu za socialno skrbstvo) na podlagi prošnje, ki mora biti opremljena z zdravniškim spričevalom o stanju in natančnem poteku bolezni. (Za revne honorira zdravniška spričevala kuratorij, posebni formularji za zdravniška spričevala se bodo razposlala vsem gg. zdravnikom). Kuratorij odgovarja prosilcu pismeno glede sprejema, natančen datum pa naznanja zdraviliščni zdravnik bolniku. Bolnik ne sme zamuditi predpisane roka, ker trpi sicer sam nastalo škodo.

Zdravljenje v sanatoriju traja približno 10–12 tednov, vendar se pacijenta lahko že preje odpusti, in sicer: 1. Če pacient preje ozdravi, 2. če slučaj sploh ne spada v zdravilišče, 3. ako bolnik zahteva odpustitev, 4. če se disciplinarno pregreši. V zdravilišču obstoja enotna dijeta. Oskrbovalni stroški za plačila zmožne znašajo dnevno K 30 —; za posebno sobo in ločeno postrežbo pa K. 40 —. Sprejemalke otrok, ki se na sprejema le za kratek čas in od slučaja do slučaja, to je v omejenem številu, plačajo dnevno oskrbovalnino K 25 —.

Med oskrbovalne stroške spadajo tudi vsi zdravniški pripomočki in zdravila (Rön gen, zdravljenje s tuberkulinom itd.)

Polni plačniki naj pošljejo svoje prošnje direktno kuratoriju; oni, ki imajo pravico do dajatev iz bolniških blagajin, naj vložijo svoje prošnje potem teh; oni pa, ki so plačali le delno zmožni ali pa sploh nezmožni, naj pošljejo svoje prošnje potem občine, kjer prebivajo in naj dokažejo na podlagi lista o premoženjskih razmerah, da ne morejo plačevati polnih ali celo nobenih oskrbovalnih stroškov.

Vsak bolnik mora prinesiti seboj obleko in vsaj dvojno telesno perilo in vse toaletne potrebščine. Vožnjo po železnici do postaje Šoštanj in nazaj plača bolnik sam. Za prevoz od postaje Šoštanj do 3 km oddaljene Toplice in nazaj preskrbi upravljelstvo zdravilišča. Ono daje tudi vsa nadaljnjia podrobnejša pojasnila.

Zdravilišča in delavstvo. Letovilišča in ž njimi združena zdravilišča so bila dosedaj odprta le bogatašem. Ubogi uradniški in delavski sloji si niso mogli privoščiti naravnih dobrot, ker niso mogli plačati visokih pristojbin, in so se morali zadovoljiti z letoviliščem na kmetih. Dolžnost moderne demokratične države mora biti, da preskrbi potom zakonodaje posebne ugodnosti za bolne in počitka potrebne delavce v državnih in zasebnih zdraviliščih. Imamo ministrstvo za socialno skrb in ne bo težko ustreči tej socialni potrebi delavstva, če bodo v ministru ljudje, ki imajo srce za blagor delavskih slojev.

— **Osnutek reforme zakona o delavskem bolniškem in nezgodnem zavarovanju** ki ga je izdalo ministrstvo za socialno politiko v Beogradu, je dala Zveza bolniških blagajen prevesti na slovenski jezik in izide prihodnje dni v tisku. Knjiga bo obsegala do 100 strani in bo veljala 20 K s poštnino vred, na kar se opozarjajo zlasti bolniške blagajne, strokovne organizacije, uradi, zdravniki in vsi, ki se bavijo s socialnimi vprašanji. Naročila je naslovjati: Zveza bolniških blagajen v Ljubljani, Tarjaški trg. št. 4/1.

Politične vesti.

Osvobođenje Koroške se nadaljuje. Naše čete so zasedle Borovlje, Labud in osvojile zopet predor v Podrožici. Osvobodjeni koroški bratje pozdravljajo povsod svoje odrešitelje. Nemški vojaki so grozovito gospodarili, posebno so divjali v Borovljah in Labudu. Nadalje smo zavzeli St. Pavel in St. Jurij. Nemškega vojaštva se je polastilo veliko razburjenje. Nemci so prosili za premirje in poslali v Kranj svoje poslane. Jugoslovanski pogoji za ustavitev sovražnosti se bodo izročili nemški delegaciji, kakor hitro priznajo Nemci naše pravice na Koroškem. Nemci se umikajo v neredu. Osvobodili smo tudi Velikovec, St. Andrej in druge kraje severno od Velikoveca. Nemške oblasti so zapustile Celovec, katerega nameravajo predati jugoslovanskim četam brez odpora. V mirovni pogodbi za Nemško Avstrijo se nam s pridržkom priznava Celovec, toda najbrž le tedaj, če si ga osvojimo vojaško. Beljak in Ziljska dolina pa sta to nas gotovo izgubljena. Toda vse to nas ne sme motiti v našem prepričanju o pravičnosti naših zahtev. Preje ali pozneje dobimo vse, česar nam daves pariški gospodje nočejo priznati. Tudi Italija bo sprevidela, da se je zmotila v svojih imperijalističnih ciljih. Volja naroda bo znala uveljaviti naše narodne in gospodarske pravice.

Reka — svobodna država. Na podlagi dogovora med našo in italijansko mirovno delegacijo bo mirovna konferenca, kakor poročajo francoski in italijanski listi, proglasila Reko z gospodarskim zaledjem za samostojno državo. K Reki bi spadal Sušak, del vzhodne Isre in otok Krk. Samostojnost reške države naj bi bila tri leta, potem pa odloči plebiscit o nadaljni pripadnosti tega ozemlja. Ta čas pa bosta imeli Nemška Avstrija in Madžarska pravico svobodne uporabe na železnicih in v reški luki. V tej državi naj bi vladal direktorij iz dveh Italijanov, enega Jugoslavana, enega Madžara in enega reškega meščana, ki je lahko tudi Kitajec! Na ta način ne bo imela Jugoslavija niti koščka naše Istre,

Italija dobi seveda otoka Črez in Lošinj, ki sta najvažnejši strateški točki v severni Adriji. Če se to zgodi, tedaj smemo edino upati, da bo plebiscit po treh letih za nas ugoden.

Protest malih narodov. Pred izročitvijo miro ne pogodbe nemško-avstrijskim delegatom, je romunski zastopnik v imenu malih narodov odločno zahteval, da se spoznajo tudi male države z vsebino mirovne pogodbe z Nemško Avstrijo. Temu protestu sta morala to pot ugoditi celo Llyod Georges in Clemenceau, ki drugače nimata nobenega spoštovanja do malih narodov. Preveliko zaupanje v pravičnost imperijalistov je krivo, da mali narodi niso že takoj v začetku odločno zahtevali svojih pravic na mirovni konferenci. Tudi naša delegacija je zakrivila pri tem težek popogrešek.

Delo narodnega predstavništva je zelo pomanjkljivo. Na podlagi zastarelega poslovnika so na dnevnem redu vedno razne verifikacije, interpretacije, izjave itd. Pozitivnega dela ni veliko, ker uganjajo zastopniki po avstrijskem receptu strankarsko politiko. Ali res ni mogoče, da bi se zedinili „poslanci“ brez ljudske volje in začeli delati za blagor države in naroda? Ali naj obvelja tudi pri nas načelo, da zadostuje biti poslanec in živeti na državne stroške, čeprav se ne stori ničesar?

Francoski imperijalizem in nemške krave. Nemčija more izročiti Franciji tudi 140.000 krav, ki gotovo niso zakrivila svetovne vojne. Francoski tiger-Clemenceau je pustil premaganim Nemcem samo pivo, da se lahko tolažijo v svoji nesreči. Tudi na nemške vole je pozabil, samo debele molzne krave mu dišijo. Mar misli, da bodo nemške krave dojele francoske otroke, katerih tako pri-manjkuje v Franciji? Gorje svetu, če bi obveljala načela pariške mirovne konference!

Angleška priznala našo državo. V Beograd je prišlo uradno obvestilo, da je angleška vlada priznala kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev. **Jugoslovanski konzulat na otoku Kifu** se osnuje v najkrajšem času.

Poljska vlada je sklenila, da zapleni vsa tuja imetja.

Položaj na Slovaškem je še vedno nejasen. Madžarske boljševiške tolpe ogrožajo red in mir. Čehoslovaška vlada je odredila vse potrebno za vojaško varstvo Slovaške.

Pri volitvah na Poznanjskem niso dobili socialni demokrati nobenega glasu.

Med Poljaki in Ukrajinci se vršijo še vedno ljuti boji.

Zavzetje Petrograda po finskih in estonskih četah se potrjuje.

Kmečka vstaja na Madžarskem. Okoli tri tisoč oboroženih kmetov v okolici Eisenburga se je organiziralo proti madžarskim boljševikom.

Ministrski svet je odredil demobilizacijo tretjega poziva in vseh vojni obvezancev, ki so stari nad 45 let.

Proti vojnemu dobičkarju Jurju Džamonji in proti navijalcu cen dr. Rih. Krautu je govoril soc. dem. poslanec Anton Kristan v Narodnem predstavništvu. Očital jima je nepoštenost in druge take lepe reči. Kaj pa „Vojna zveza“ v Ljubljani? Seveda, grehe drugih je lažje kritizirati!

Državljanske pravice v Jugoslaviji se podeljujejo tujcem le tedaj, če dokažejo, da prebivajo že najmanj 50 let v naši državi.

Lep slovenski advokat je dr. Benkovič. Vlada postavlja sekvestre nemškim veleposestvom in tovarnam, dr. Benkovič se pa na vse pretege trudi, da bi izposloval priseljenim grofom in kapitalistom še naprej ugodnosti največjega izkoriščanja slovenskih revežev. Vse je že obletal, samo da bi vlada preklicala sekvestre Auerspergovih gozdov. Ravnotako se z največjo vneto zavzema za bavarskega mogotca Winkleja v Sevnici, da bi vlada razveljavila sekvestro nad tovarno za kopita. Za svoj „trud“ je dobil dr. Benkovič od Winkleja dosedaj izdatno odškodnino 2000 kron. Kaj so dr. Benkoviču dr.

interesi, samo da služi lepe denarce! Potem se bo še osmelil stopiti pred Slovence in govoriti o teptanem in izkoriščanem narodu. Razgaljena je njegova hinavščina in obsodil se je sam z judeževimi srebrniki! Radovedni smo, kaj poreče k vsem tem SLS, katere vnet pristaš je dr. Benkovič!

V Zvezi industrijalcev za slovensko ozemlje ne izbirajo nobenih sredstev, samo da branijo koristi kapitalizma. Pri tem so jim posebno nemški kapitalisti pri sreči, katere hočejo na vsak način obvarovati vsake škode. Tovarnar za kopita Winkle v Sevnici ima ozke stike s socialno demokracijo. Zveza industrijalcev mu je zato popolnoma resno svetovala, da se naj obrne do socialnih demokratov, ki mu lahko izposlušajo odpravo sekvestare nad njegovo tovarno. Tako se nemški kapital oprijemlje internacionale, da mu pomaga ob smrtni uri rešiti, kar se le še da. Vlado že danes opozarjamo, da se ne bo pustila premotiti po rdečih interpelacijah in da bo izpeljala do konca najodločnejše vsa potrebne ukrepe, da ukroti bavarskega Winkleja. Najboljše bo, če se ga pozone preko meje, če tudi bodo socialni demokrati v objemu z Zvezo industrijalcev točili britke solze.

Zalostne posledice nemškega imperijalizma se kažejo v mirovni pogodbi Nemčiji. Vodja neodvisnih socialistov je te dni v svojem govoru v Berlinu poudarjal, da pogoji niso pretirani, nego so pravični, čeravno naravnost grozni za Nemčijo. Belgija in severna Francoska sta grozno opustošeni in uničeni, kar se nikakor ne da opravičiti z vojnimi zahtevami. Nemci so zasedene dežele popolnoma oplenili, odpeljali živino, poljstvo, sploh vse, kar se je dalo prenesti in odpeljati. In to škodo mora poravnati nemški narod, ki ni znal ali ni hotel brzdati svojih podivjanih generalov. Imperijalistična nemška politika, ki je vodila vojno do skrajnosti, je dovedla narod v siromaštvo in propad.

Mirovna pogodba za Nemško Avstrijo in naše severne meje.

Končno so izročili v St. Germainu mirovno pogodbo nemško-avstrijskim delegatom. V pogodbi so naše severne meje v najvažnejših točkah in le s pridržkom zahtevane. Kakšne bodo naše končnoveljavne meje proti Nemški Avstriji, je odvisno od naše vojaške operacije na Koroškem in kolikortoliko od italijanskih spletk. Poleg naših zapadnih mej, ki izpadajo za nas zelo neugodno, je določitev naše meje z Nemško Avstrijo velike važnosti za bližnjo bodočnost.

Kot zgodovinski ostanek nekdanje habsburške monarhije se bo raztegala Nemška Avstrija:

1. Proti Švici in kneževini Lichtenstein ostane meja neizpremenjena.

2. Proti Italiji: Od Reschen-Scheideka do Dreiherrnspitze ostane meja ista, kakor so jo bili določili ob sklepu premirja, potem pa poteka drugače nego ob sklepanju premirja določena meja v sodnem okraju Sillian med vasema Winnbach in Irnbach čez Dravo, tako da bi kraji Innichen, Sexten in Vierschach pripadli Italiji; zatem tvori mejo razvodje med Dravo po eni, s šestdeskim potokom, Piavo in Tilmentom po drugi strani do Ostrutika na Koroškem, potem pa razvodje med Zilico in Zilo; južno od Vrat steče meja preko Zilice do gore Peč (severno od kranjskih Rateč).

3. S pridržkom, ki v tem operatu ni jasno označen, se nadaljna meja določa tako-le:

Od vrha Peči na vzhod po koroški deželni meji do Kepe, potem proti severu do točke severovzhodno od Beljaka, nekako ob Zgornjih Vogličah v občini Kostanje, nato vzhodno od meje med Šentvidskim in celovskim okrajem približno ob Zabukovju v občini Ponfeld, potem ob tej meji proti vzhodu do Steinbrückkogla, nato proti severovzhodu do Krke, kjer se meja velikovškega sodnega okraja loči od te reke, zatem meja

velikovškega sodnega okraja v severovzhodni smeri do Veitkogla, potem v južnovzhodni smeri do Kasparsteina pri Sv. Martinu v občini Ruda, nato v vzhodni smeri preko Labodnice severno od Labuda do Košenjaka v občini Kimperk.

4. Proti srbo-hrvatsko-slovenski državi: Od Košenjaka na vzhod ob Sv. Urbanu v občini Pernice, preko štajerske deželne meje, potem razvodje med Dravo in Sekavo, nato meja med mariborskim in lipniškim okrajem, ob tej meji do tje, kjer se ta meja pri Splijah dotika Mure, zatem ob Muri navzdol do točke, ki se ima določiti pri Se-gavecah zahodno od Radgone, nadalje v severovzhodni smeri med vasei Obrajna in Dietzen po eni, Fridahof in Farovec po drugi strani do avstro-ogrsko meje med avstrijsko občino Pölsen in ogrsko občino Karolyfa (Karlova vas), potem v severni smeri ob avstro-ogrski meji do točke pri sv. Anl (občina Aigen, sodni okraj Föhring), ki bo se še le pozneje določila in ki naj bo tvorila stikališče trojne meje: med Avstrijo, Ogrsko in Jugoslavijo.

Nadalje so določene meje proti Čehoslovaški in Madžarski.

Najvažnejša trgovsko-politična določila v mirovni pogodbi so sledeča: Avstrija mora enostransko dajati prednosti, in sicer najprej za pet let, potem pa, ako to sklene svet zveze narodov, tudi za daljšo dobo. Izvzete iz teh prednosti so morebitne carinske prednosti med Avstrijo ter Ogrsko in Čehoslovaško, in sicer za pet let. Prednosti v pomorskem dovozu obveljajo sorazmerno s carinami tri leta. L. 1914 določene carine se tekom šest mesecev ne smejo zvišati. Pogodbene carine za sadje, sočivje, olivno olje, jajca prašiče in prašične izdelke se tekom treh let ne smejo zvišati. Vsaka izmed sovražnih sil bo tekom šestih mesecev Avstriji sporočila, katere izmed prejšnjih pogodb imajo obveljati tudi še nadalje. Te kakor tudi ostale določbe o trgovskih odnosih in o državnih pogodbah se skladajo z določbami mirovnih pogojev, izročenih Nemčiji. Potemtasem mora Avstrija dajati prednosti tudi narodnostnim državam, nastalim na ozemlju nekdanje monarhije. Premoženski davek ne sme zadevati pripadnikov aliranih in asociiranih držav. Določila o železnicih, vodnih poteh in pristaniščih se v obče skladajo z nemškimi mirovnimi pogoji. Določeno je, da mora Avstrija dajati enostranske prednosti in da je dolžna dopuščati, da ententne države na njenem ozemlju grade železnice. Posebej se omenjata, železniška proga čez Predel in ona čez Reschen, h karima mora Avstrija prispevati. Avstrija dobi pravi dohod k Adriji. V splošnih izrazih govori osnutek o svobodi tranzita k Adriji in od nje ter v pristanišča bivše monarhije. Čehoslovakom dovoljuje osnutek, da smejo lastne vlake voditi po progah Požun (Bratislava)—Reka ter Budjevojce—Linz—Trst. Prav tako ne smejo Čehoslovaki preko avstrijskega ozemlja speljati pošne in brzojavne proge. — Bistvena določila glede vojnih ujetnikov in civilnih internirancev so ta-le: Vojni ujetniki in civilni interniranci se bodo, ko pogodba obvelja, čimprej vrnili v domovino. Treške za odpravo v domovino bo morala plačati Avstrija. Podrobnosti, kako se ima izvršiti njihov povratek v domovino, bo določila iz zastopnikov Avstrije ter vdeleženih držav sestavljena komisija. Domov poslani bodo vojni ujetniki oz. interniranci, ki jim je bila naložena disciplinarna kazen, sodno/kaznovani pa se morejo pridržati. Povračilo izdatkov za vzdrževanje se odpovesta obe strani.

Organizirajte se v N. S. Z.!

V organizaciji je moč!

Tedenske vesti.

— **Veleizdajalec pred vojaškim sodiščem.** 3. t. m. se je vršila pred ljubljanskim vojaškim sodiščem razprava proti bivšemu naredniku Maiku Radoloviću iz Pulje. Obtožen je bil veleizdaje, pobune, poneverbe, tatvine, zavražanja k nepokorščini in pijanosti. Sodni dvor je upošteval ojaševalne okoliščnosti in obsodil Radolovića na dve leti težke ječe.

— **O tragediji srbskega naroda** je predaval v ljubljanskem opernem gledališču srbski pisatelj Branislav Nušić. Govoril je o velikih mukah srbskega naroda, ki je končno v ujedinenju s Slovenci in Hrvati dosegel svojo popolno svobodo.

— **Amerikanski Slovenci** so nabrali za potrebne Slovence v domovini 371 zadojev živčja, obleke, obuvale itd.

— **1000 tožb za ločitev zakona** čaka na rešitev v Beogradu.

— **Telefon čez morje.** Francoski listi poročajo, da se bo moglo že prihodnje leto telefonirati iz Evrope v Ameriko.

— **Vulkanski izbruh** na otoku Java je uničil 20 vasi. Nad 15.000 ljudi je mrtvih. Škoda je velikanska.

— **Bivša nemška cesarica** je zbolela na umu. Nepristano toži o preganjanju in se boji, da je ne umorijo.

— **Črne koze** se močno širijo v Zagrebu.

— **Italijanski vojni arzenal v Pulju** Ministrstvo italijanske vojne mornarice je sklenilo, da se prenese vojni arzenal iz Benetk v Pulj. Poslopje vojne arzenala v Benetkah bo sedaj le v uporabo za trgovska mornarice.

— **Poroka v zrakoplovu.** Iz Washingtona poročajo, da sta se 1. t. m. poročila v zrakoplovu poročnik Rob. Mad in gđ. Margareta Dumen. Poročni obred se je vršil v zraku. Tudi priče so bile navzoče v zrakoplovih.

— **Državna posredovalnica za delo.** O 26. do 31. maja 1919 je iskalo delo 246 moških in 62 ženskih delavskih moči. Delodajalci so iskali 177 moških in 46 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo 112. Pri vseh podružnicah „Državne posredovalnice za delo“ je od 1. januarja 1919 do 31. maja 1919 iskalo delo 7358 delavskih moči, delodajalci so pa iskali 5518 delavcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 1685. Delo iščejo pisarniške moči (253), trg. sodrujci, kontoristi, knjigovodje moški in ženske, služkinje, kobarice, uradne sluge (174), polj. in tov. delavke, mehaniki, elektrotehniki, stroji, in navad. ključavničarji, natakariji, natakarike, mesarji, peki, mlinarji, hišniki, pazniki, železostugarji, kovači, ekonomski, oskrbniki, predil. delavke, krojači, šivilje, dimnikarji itd. V delo se sprejmejo težaki, hlapeci, služkinje, kuharice, tov. delavci in delavke, zidarji, mizarji, žagarji, konj. hlapeci, tesarji, čevlji. pomočniki, vajenci, pisar. moči, železoličarji, stroj. kovači, kolarji, črkostaveci, kovin. strugači itd.

Narodno socijalna Zveza.

Blagajnike podružnice NSZ. prosimo, da točno pošiljajo obračune o članarini, kakor tudi sezname članov in izvide o izplačenih podporah. Red mora biti.

Uradni prostori NSZ so v Narodnem domu v Ljubljani. I. nadstropje desno. Uradne ure od 9 do 12 in od 15 do 19. Tam se vplačuje članarina in dobe vsa pojasnila, ki jih želi dobiti članstvo.

Vse podružnice NSZ nujno pozivljamo, da se z največjo vneto zavamejo za razširjanje „Nar. Socijalista“. Pridobite kolikor mogoče veliko naročnikov. Naročnino pošljite takoj, ko jo poberete, naravnost na upravo „Nar. Socijalista“ v Ljubljani, Marijin trg 8.

Sevnica. Za ponedeljek dne 2. jun. je oddelček deželne vlade za trgovino in obrt sklical sestanek v Sevnici, katerega se je udeležilo zastopstvo organiziranega delavstva Narodno socijalne zveze in socijalno demokratične strokovne organizacije. Namen sestanka je bil, da se poravnajo dozdevne difference med obema organizacijama in izvrši nemoten obrat Winklerjeve tovarne za kopita. Za NSZ

se je udeležil sestanka tajnik Ivan Tavčar in za socijalne demokrate Zore. Vlado je zastopal dr. Borštnik in sekvesturo Winklerjeve tovarne Krušelj. Sestanek je jasno pokazal, da so vse pritožbe socijalnih demokratov popolnoma neutemeljene in niti govora ne more biti, da se mogoče soc.-demokr. delavce vsled političnega prepričanja preganja. Ravno nasprotno bo res. Kar se mezdnih in drugih službenih zahtev tiče, je NSZ že sama napravila vse korake, da se položaj delavstva izboljša. NSZ se je za delavstvo tovarne za kopita potegovala že takrat, ko se socijalni demokrate za sevuško delavstvo še zmenili niso. Šele Winklerjev priganjač baron Grudschreiber je opozoril socijalne demokrate na sevuško delavstvo. To pa ne z namenom, da pomaga delavstvu, ampak da zanesa med delavstvo razdor in prepire, da bi Winkler lažje še z naprej zapostavljal svoje delavstvo. Zato tovarniško delavstvo noče imeti nobenega opravka s socijalnimi demokrati in je navzlic velikemu pritisku in demagoški agitaciji ostalo v večini zvesto NSZ. Socijalni demokrate Zore se nikakor ni mogel spoprijazniti s tem, da nima večine med delavstvom tovarne za kopita. Zahteval je, da se izvrši vpričo vladnega zastopnika poimensko glasovanje vsega tovarniškega delavstva, ki se naj prosto izjavi, kateri organizaciji da se prišteva. NSZ je dobila na to pri glasovanju še enkrat toliko glasov kot soc. demokrate. Gotovo lep uspeh, ki jasno kaže, kam bo privedlo soc. demokrate očitno bratstvo z nemškimi pritepenici. Na podlagi glasovanja dobi zato NSZ dva zastopnika in soc. demokrate enega zastopnika v sosvetu, ki bo pridelen sekvestru za reševanje in odločanje o delavskih zadevah. Zastopnik NSZ je tudi odločno zahteval, da se delavcem takoj prično izplačevati povišane mezde, kot jih je delavstvu NSZ že pred časom zagotovil Winkler, ki je pa potem svojo obljubo zatajil. Zahtevi zastopnika NSZ se je v polnem obsegu ugodilo in je še isti dan popoldne dobilo delavstvo zagotovilo, da dobi že od 2. junija dalje povišane plače. Plače bodo odmerjene po kategorijah delavstva, in sicer po K 18—, K 15—, K 12-50 in K 10— na dan. Pri akordnem delu se primeroma več zasluži. Delavstvo razdeli po kategorijah sosvet. NSZ je tako izvajala za delavstvo znatno zvišane plače in pokazala, da se uspešno in odločno poteguje za delavske zahteve in pravice. Socijalni demokrate naj se kar naprej z Nemci in nemčurji objemajo, se bodo vsaj slovenskemu delavstvu preje odprle oči.

Direktorij užitijskega zakupa pozivlja uslužbenstvo, da že vendar enkrat reši ulogo Narodno socijalne Zveze, ki prosi za izboljšanje službenega razmerja in za zvišanje plač. Brez vsakega dvoma je danes užitijsko uslužbenstvo izmed vseh nastavljenecv najslabše plačano. Slišimo, da je ravnatelj — ba je že upokojeni — Peter Grasselli zaprl vlogo Narodno socijalne Zveze z zahtevami uslužbencev v svojo miznico in misli, da je s tem cela zadeva rešena in uslužbenstvo zadovoljno. Toda gospod Grasselli, upravičene zahteve uslužbencev se ne rešujejo tako in s tem, da imate vlogo zamečano v svoji miznici, uslužbenstvo še ni zadovoljno, še manj sito! Zato trdno pričakujemo, da boste želje uslužbenstva predložili seji direktorija užitijskega zakupa, ki je sklicana za drugi teden.

Delavci mestne elektrarne in plinarne so potom Narodno socijalne Zveze uložili na občinski svet ljubljanski vlogo, da se jim primerno zvišajo plače in uredi ostalo službeno razmerje, ki kaže prav mnoge pomanjkljivosti. Pričakujemo, da bo mestni občinski svet v polnem obsegu upošteval zahteve delavstva ter se kar najbolj zavzel za mestno delavstvo, ki trpi danes največje pomanjkanje. Prošnja pa naj se nikar ne odlaga iz dnevnega reda občinske seje, ker delavstvo mestne elektrarne in plinarne absolutno ni pripravljeno še nadalje živeti od samih obljub!

Ribnica. Kakor smo že v zadnji številki poročali, je opekarniško delavstvo, ki je vse organizirano v Nar. soc. Zvezi, predložilo podjetništvu za-

hteve, ki merijo na to, da se mora brezpogojno uvesti 8urno delo in izboljšati plače. Delavstvo pri 10 in pol urnem delu dosedaj ni zaslužio toliko, da bi se navzlic svoji pridnosti in težkih opravih moglo preživljati. Začetkoma je opekarniško delavstvo naložilo pri podjetništvu na odpor in se njihovim zahtevam nikakor ni hotelo ugoditi. Narodno socijalna Zveza je tekom štiri dni sklicala tri shode, kjer so se ponovno sprejele resolucije, da delavstvo brezpogojno vztraja na svojih zahtevah. Vsled odpora podjetnikov je bilo delavstvo tudi primorano, poseči po skrajnem sredstvu, da poda s svojimi zahtevami najodločnejši povdarek in je pričelo dne 2. junija ob 6. uri zjutraj s stavko. In to je zaleglo! Po tisdnevni stavki je podjetništvo v glavnem sprejelo zahteve delavstva, zvišalo plače in uvedlo 8urno delo. Zadržna pogajanja so se vršila dne 4. junija ob 17. uri v Ribnici, katerih se je udeležilo na eni strani zastopstvo v Nar. soc. Zvezi organiziranega ribniškega delavstva s sodelovanjem Zvezinega predsednika Juvana in na drugi strani zastopstvo podjetnikov ribniške opekarnice. Po triurnem zborovanju se je dosegel sporazum, ki temelji v glavnem na sledečem: Plače opekarniškega delavstva so: V I. kategoriji 22 K, v II. kategoriji 18 K, in v III. kateg. 14 K za 8urno delo. Čezurno delo se plača v I. kategoriji K 3—, v II. kategoriji K 2 50 in v III. kategoriji K 1 80 za uro. Povišek plače velja od 5. junija dalje. V vseh spornih vprašanjih, tičečih se delavnega razmerja med opekarno in delavstvom, posreduje zaupništvo, v katero so bili na sestanku izvoljeni sledeči tovariši: Puhelj Ivan, Benedetič Josip in Prih Andrej. Tovarniskemu delovodju se prideli eden izmed zmogljivejših delavcev, ki se naj uvede v posle tovarniškega vodstva. Delavstvo je sklenilo, da bo delalo v tovarni od 7—12. ure in od 13—16. ure. Poleg navedenih pogojev so bile sprejete tudi zahteve glede dveh delavcev, oziroma na njih neutemeljeno odpuštev. Tako je Nar. soc. Zveza izvajala zapostavljenemu ribniškemu delavstvu primerno izboljšanje službenega razmerja!

Dopisi.

Surovosti na južni železnici. Neverjetno je, kako surovo se vedejo zlasti nekateri revizorji na progah južne železnice. V kratkem času sem se vozil dvakrat čez Štajersko in obakrat sem slišal nekega starega revizorja s kratko, že osvelo brado — spominja me ta brada vedno na brado nemškega Viljama, kakor se jo vidi zdaj na njegovi sliki na zidu Jugoslovanske tiskarne — kako je vpil nad ljudmi. Enkrat je na prav nemško-barbarski način kričal nad ubogim hrvaškim vojakom, drugikat je začel vpiti, komaj da je vstopil v kupe, da morajo vsi imeti vozne listke pripravljene. V nemški Avstriji so bili ti gospodje zelo vljudni, zato se res zdi, da hočejo s svojim odurnim vedenjem ljudi le razkačiti nad našo Jugoslavijo. Ne vemo tudi, ali je bilo potrebno, da so v petek 30. maja ponoči vrgli v Litijo iz vlaka malega fantiča, čigar zunanost je že kazala uboštv, ker je menda imel le polovično kartico do Ljubljane, a je bil že nad 10 let star. Gospoda komisarja južne železnice poznamo kot pravičnega in pravico ljubečega moža. Obračamo se nanj, naj vsaj poskusi upeljati drugačne razmere. Ali bo zoper rdečo internacionalo uspel, seveda ne vemo.

Šesturni delavnik in pisarniško oseboje drž. železnice. Na spomenico, katero smo stavili glede 6 urnega delavnika še do danes nismo dobili odgovora. Gotovo je to pri nas nemogoče. Zakaj se je pa pri drugih uradih in pri ravnateljstvu to lahko uvedlo? V prometnih uradih se to seveda ne da, uvesti, a vse kaj drugega so kurilniški in sekcijski uradi. 6 urni delavnik je vpeljan v vseh javnih uradih. Delo bi pri tem nič ne trpelo. Obratno! S podvojeno marljivostjo bi opravljalo uslužbenstvo

svoje posle. Prosimo torej gospode činitele, da se tudi pri nas to upošteva.

Z ljubljanske pošte pišejo: Pred nedavnim časom so bile v časopisju notice, ki so se pečale s čudnimi manipulacijami s sladkorjem, namenjenim poštnim uslužbencem. Vsa zadeva je bila v zvezi z bolnim hišnikom Mihevcem, ki je danes žalobog že pokopan. Poštno ravnateljstvo se še do danes ni zmenilo za vse očitke in nihče ne kaže volje, da se uvede preiskava in pomeče s krivci. Mislimo, da ni poštnega ravnateljstva samo naloga, da stika med nižjimi uslužbenci za boljše stvari, ampak podreza tudi v ona gnezda, kjer se boljše stvari vzgaja. Prav priporočali bi ravnateljstvu, da se nekoliko bolj zanima za dobro znanega nemčurja, ki ga ima v svoji neposredni bližini. Mogoče bo ta tiček najbolj prizadet v zadevi s sladkorjem. Ko se enkrat to dožene, naj se še preiščejo manipulacije z raznim blagom, ki je bilo v vojnem času namenjeno ubogim poštnim uslužbencem, kakor s čevlji, premogom itd. Vse to in še marsikaj drugega se bi moralo dognati, ker izkazati se mora, kje so krivci, da je uslužbenstvo pri vsaki priliki zapostavljeno in prikrajšano.

Medvode. V naših tovarnah gospodujejo še vedno Nemci. V papirnici so samo nemški uradniki kakor ravnatelj Mohrbacher, uradniki Gradischnigg, Marni dr. Vsi ti imajo krasna velika stanovanja, dočim nimajo naši ljudje prostora, da bi se odpočili pod domačo streho. Na Dunaju in v Gradcu so Nemci neusmiljeno pognali naše ljudi, mi pa lepo redimo naprej svoje sovražnike.

Gornja Bistrica. Z grajščinskimi delavci grofa Attemsa v Slov. Bistrici postopata grajska valpeta Emil Weigel in gozdar Neuhold skrajno brezobzirno in nesramno. Delavstvo je na milost in ne milost izročeno njihovim dobri ali slabi volji in mora vsaki dan preslišati zmerjanja kot, če vam ni prav, pa stran pojdi. Delavstvo mora delati od 7. ure pa do 18. ure in dobi za svoje delo komaj po 10 kron meze. Orljubljenih je bilo sicer 12 kron na dan, a se delavstvu sedaj pri izplačevanju odtrguje po dve kroni. Delavstvo nujno pozivlja vlado, da napravi konec nezgodnim razmeram in onemogoči pri-vandranemu grofu Attemsu, da bi še z naprej izkoriščal naše delavstvo. Attems naj gre tja, od kjer je prišel; delavstvo pa naj dobi plače, da bo moglo pošteno preživljati sebe in svoje družine. Vsaj mislimo si, da je enkrat za vselej konec tlaki nemškemu grofu.

Trbovlje. Tu pri nas je še vedno vse nemško in nemškutarsko! Če si primoran hoditi po naših „kancelijah“ z bodisi še tako kratko prošnjo, moraš imeti tolačiča s seboj. Ker si Slovenec se tvoja prošnja niti ne upošteva; nemškutarski sodrugi pa vse dosežejo, česar jim poželi srce. Imamo tu sodruge, katere pošiljajo naši Nemci v Čeje in drugam na tajna zborovanja, za kar dobi na roko vselej 200 K. Čestokrat opravi svoje agitacijsko delo v poldnevni tako, da je zapravl po največ v vožnjo vred K 30—, preostalih K 170—mož lepo spravi. To so agitatorji iz naših delavskih vrst. Koliko so si gospodje iz različnih tukajšnjih „kancelij“ v nemško agitacijske svrhe prilastili našega, s krvavimi žulji prisluznega denarja, je prikrito našim očem. Vendar vemo, da zaslepljeni delavci brez premisleka mečejo vsaki mesec okroglo K 5— rdečkarjem v blagajno, katerega je v izključno nemških, oziroma nemškutarskih rokah. Naš slovenski delavec iz te blagajne še nikdar ni imel niti za vinar koristi. Poznamo slučaj, ko se je nek delavec na roki ponesrečil ter bil par tednov v bolniškem stanju. Ali mislite, da je ta revež dobil kaj podpore, čeravno plačuje že nekaj let članarino? Nasprotno! Doplačati je moral za vsaki dan po 20 v kot primanjkljaj za zdravnika, katerega je z največjo silo dobil. Ako je delavec odpuščen, ali če

prostovoljno izstopi, ne dobi nikake odpravnine, ničesar drugega kot to, kar je do dneva izstopa zaslužil na svojih „šitah“ in naj je služil tudi 10 let. Kam torej gre ves denar, ki ga donajajo člani nemškutarskim rdečkarjem? Vsaj se teh žuljavih grošev nabere vsak mesec okrog 30 000 kron, kar znaša letno 360.000 kron in to je zelo nizko cenjeno. Ako torej od ogromne svote delavci nimajo nobenih koristi, bi vendar enkrat kazalo, da dobi delavstvo jasne račune, kam izgine denar! Znano bode, da se je nek naš tovariš, ki ni hotel vstopiti kot član v rdečkarško organizacijo, moral pritožiti pri vladi v Ljubljani radi tega, ker so ga odpustili iz službe samo in edino s povdankom, da ni hotel pristopiti v neškutarsko internacionalno socijalno-demokratsko organizacijo, ker je v sebi čutil duh, katerega mu je vtila slovenska mati v srce. Na pritisk vlade je bil seveda naš tovariš takoj zopet sprejet v službo in služi še danes, čeravno ni vpisan v nemško rdečo knjigo. Ker vidimo, da je s tem vlada pokazala nekoliko volje ščititi slovenskega delavca, se zanašamo, da bode v najkrajšem času tudi ublažila tukajšne razmere, ter pognala Nemce in nemškutarje v Nemško Avstrijo, ali jim vsaj pošteno pristigla peroti. Nadalje vprašamo, jeli vladi znano, da se pri nas upeljuje 10 urni delavnik? Ali nima vlada toliko moči, da bi uveljavila svoje navedbe glede 8 urnega delavnika? Ali je v Jugoslaviji res še mogoč nemški teror? Tukajšne delavce pozivljamo, da se nemudoma otresejo sumljivih plačanih hujšakcev in zapeljivcev sodrugov ter pridružijo našim zvestim jugoslovanskim tovarišem, ki so včlanjeni v NSZ. Vsak delavec mora biti naročen na delavski strokovni list „Narodni Socijalist“. Organizirani moramo biti vsi! Organizacija je naša življenska potreba! Zavedajo naj se naši delavci, da je internacionalna Jugoslavija škodljiva in v naši novi domovini nemogoča. Rdečkarjem je vsak dobrodošel, bodisi Nemeč, Madžar, Italijan, Turek, Čulukafer itd. Zadovoljni so že, da plačuje. Ti hujšaki udrihajo po vsem, kar je slovenskega. Nemce pa hvajijo na vse pretege. Prvi majnik je bil tu pri nas res veličasten, toda imel je popolnoma brezdomovinsko lice, niti ena jugoslovanska zastava ni visela na mlajih, čeravno so v stari Avstriji poleg rdeče vedno visele črno-rumene ter frankfurtarske zastave. — In tej nemškutarski zalegi naj naš delavec še verjame? Nkdar! Trumoma se vpisujemo v Narodno socijalno Zvezo ter naročamo glasilo „Narodni Socijalist“, da z združenimi močmi sami pomedemo z državi in nam nevarnimi elementi, ter kot narodni socijalisti izvajujemo jugoslovanskemu delavcu vse pravice! Jugoslovanski delavec bodi deležen 8 urnega delavnika, povišanja dne in preskrbljen za starost; rdečkarje pa pošljimo z „Naprejem“ pod pazduho v nemško Avstrijo. Delavec.

Tatvine v ljub. tobačni tovarni. Težko je govoriti o tej stvari, še težje močati. Zakaj škoda, ki se je godila državi vsled tatvine v ljubljanski tobačni tovarni, je naravnost ogromna. Saj se je priznalo celo na merodajnih mestih, da je v enem samem mesecu v letošnji zimi izginilo iz tobačne tovarne za poldrug milijon vrednosti in padla je celo beseda, da se bo morala tovarna radi tega zapreti. Pa ko bi človek rekel, da se krade iz potrebe, bi bilo saj umevno, če ne opravičljivo, toda dejstvo je, da se je s tobakom kupčevalo in da so nekateri delali ogromne dobičke. Ker se je del delavstva čisto pravilno postavil na stališče, da moramo sedaj vsi sodelovati za državo, ki nam sedaj ni več tuja ampak je naša in da država, ki je sedaj v težkem finančnem položaju, ne sme biti za tako ogromne vsote oškodovana, je to delavstvo po naredbi ravnateljstva samo prevzelo kontrolno pri izhodu. Seveda s tem še ni vse zablajeno, ker je večji del tobaka po drugi poti izginil iz tovarne (v tovarni že vedo, kako). Toda tudi

ta delna kontrola je bila ogenj v streho. Veržniki mali in veliki, ki so odnašali tobak iz tovarne (in ga še odnašajo, čeprav ne v takem obsegu) so bili silno ogorčeni nad to delavsko kontrolo, ki jo je osnovalo delavstvo v svojo lastno obrambo in obrambo države. Hoteli so celo s silo prepričati nadaljne nadziranje, pa se jim za enkrat ni posrečilo. Na vsak način pa hočejo celo tovarno z uradništvom vred ustrahovati, da bi potem nemoteno vršilo svoje protidržavno delo. Mi le obžalujemo, da del uradništva pri izboljševanju teh razmer ne kaže tiste vneme, ki bi bila potrebna, da se država obrani take škode. Finančnemu ravnateljstvu in vladi pa priporočamo, da to zadevo vsestransko vzame v pretres in magari z krepko operacijo napravi popolen konec tem boljševiskim veržnikom. — Toliko za danes, drugi bomo pa, če ne bo pomagalo, odkriteje govorili, ker bo za nekatere silno neprijetno.

Društvo pisarniških oficijantov, oficijantov, pomočnikov in pomočnic za Slovenijo v Ljubljani je imelo v nedeljo dne 1. junija 1919 ob pol 15. uri v razpravi dvorani št. 79 justične palače svoj izvanredni občni zbor. Predsednik g. Petrovčič je poročal o društvenem delovanju in čestital tovarišem, ki so bili imenovani uradnikom. Tajnik Zorko je podal tajništvo, blagajničarka Weber pa blagajniško poročilo. Ker je bil skoraj ves dosedanj odbor pred kratkim imenovan uradnikom, je podal predsednik Petrovčič imenom celega odbora izjavo, da odstopi ves odbor. Pri volitvi novega odbora so bili izvoljeni: pl. Schildenfeld za predsednika, Žargi za podpredsednika, Levičnik za tajnika, Weber za blagajničarko, grof Lichtenberg in Vidmar za odbornika, Breznik, Palouz in Schott za namestnike ter Izane in Gostič za revizorja. Ko se je novo izvoljeni predsednik zahvalil za izvolitev je odhajajoči predsednik Petrovčič podal novo izvoljenemu odboru nekaj navodil, mu priporočal vztrajno in neumorno delo iz zaključil ob 16. uri izvanredni občni zbor.

Pri na to na vrtu pri „Novem svetu“ vrščem se sestanku se je spominjal tovariš Petrovčič poslavljajoč se od odhajajočih tovarišev kulturnega boja, ki ga bide naš narod v sedanjem času za svoj obstanek in pozval tovariše, naj se povodom svojega imenovanja uradnikom spomnijo kulturnih potreb svojega naroda in po možnosti pomagajo naši vztrajno in neumorno delujoči Slovenski Matici, katero je bivša avstrijska vlada s pomočjo podlih renegatskih duš tekom vojnih let gospodarsko težko oškodovala, ker je vse njeno premoženje, kolikor se je le dalo, vtaknila v avstrijsko vojno posojilo.

Temu pozivu so se odzvali in darovali: Petrovčič, Horvat, Oljšak, Stegnar, po 20; Zorko, Frank, Urlep, Zaplotnik, Kustrin, Lapajnar, Zevnik, Arh, Cerček, Grill in Sabec po 10 K; Budnar 6 K, Breskvar 5 K; Juh, Robida, Benkovič po 4 K in Rotter 2 K. Nabrani znesek odpošlje se Matici, ko se odzovejo pozivu za prispevke še ostali nenavzoči uradnikom imenovani člani, katerim se tozadevno dopošlje posebna okrožnica.

— ov —

Celovec naš.

Pogajanja za premirje so se vsled trdovratnosti nemških delegatov brezuspešno končala. Nemci so se hoteli izogniti povračilu škode, ki so jo povzročile nemške tolpe na slovenskem Koroškem in so nalašč zavlačevali pogajanja. Vsled tega niso podpisali mirovnih pogajanj v določenem roku.

Uradno poročilo z dne 6. t. m. naznanja: Ker Nemci niso sprejeli naših pogojev za premirje v označenem roku, so naše hrabre čete danes zavzele Celovec, spomenik naše stare slave in veličine bivše prestolnice slovenskega naroda.

Zahtevajte »Narodnega Socijalista« po vseh gostilnah in kavarnah! — Pridobivajte mu naročnikov! —

Narodno gospodarstvo.

Amerikanski petrolej. Na Reko je prišla večja množina petroleja iz Amerike za Jugoslavijo.

Gospodarska pogodba med Jugoslavijo in Rumunijo. Iz Belgrada poročajo, da so se pogajanja z Rumunijo glede izmenjave produktov končala. V zameno za koruzo, slanino in tanin bomo dobivali petrolej, bencin in strojno olje.

12.000 vagonov sladkorne pese uničenih. V Bački, Baranji in Banatu se je pokvarilo 12.000 vagonov sladkorne pese, ker jo tovarne vsled pomanjkanja premoga niso mogle pravočasno predelati.

Nova velika tovarna za kuverte in podobne papirnate izdelke se snuje v Zagrebu. To podjetje je velike gospodarske važnosti, ker je carina na kuverte precej visoka. Za 2000 kuvertov znaša carina celih 24 do 26 K.

Slaba žetev se obeta. Iz vseh krajev Srbije in Hrvatske prihajajo poročila, da bo letošnja žetev vsled velikega deževja zelo slaba. Ponekod so posejali njive celo trikrat, toda zaman. Češpelj ne bo, jabolk hrusk in orehov pa le malo. Vinogradi kažejo dobro.

Trgovske pogodbe z zavezniškimi državami se bodo sklenile takoj po sklepanju miru. Sedaj stoji samo trgovska pogodba s čehoslovaško republiko. V svrhu sklenitve trgovskih pogodb se je ustanovila v finančnem ministrstvu posebna komisija, ki proučuje vse bivše trgovske pogodbe.

Izvoz blaga v zavezniške države je dovoljen, v sovražne pa popolnoma ustavljen. Uvoz pa je dovoljen iz zavezniških in sovražnih držav.

Naše trgovske mornarice bi se Italijani na vsak način radi polastili. V Trstu se je skovala pod pritiskom italijanske vlade neka deklaracija lastnikov brodovja, ki so se izrekli za italijanske zahteve. Tudi trgovska zbornica na Reki je pozvala vsa reška parobrodna podjetja, da se izrečejo za italijanske interese. Konferenca so se udeležili le posamezni zastopniki madžarskih židovskih parobrodskih društev, ki imajo komaj 133.000 ton brodovja in so le slučajno registrirani v reški luki. Naravno, da ti ljudje nimajo nobene pravice glasovati za italijanstvo trgovske mornarice in vendar pravi pravilo, da so se vsa reška parobrodna podjetja izrekla, da plovejo njih ladje pod italijansko zastavo. Slabo bi bilo za našo trgovino, če bi odločali o njej tujci, ki bi si radi polnili žepe z našimi milijoni!

Za povzdigo narodnega gospodarstva. Deželna vlada je sklenila s konkretnimi predlogi na narodno predstavništvo in na pristojna ministrstva opozoriti osrednjo vlado na važne potrebe našega gospodarstva v svrhu dvigovanja produkcije premoga, ureditve carinskega vprašanja, v zadevi enotne in jasne ureditve uvoza in izvoza in glede kompenzacijske izvozne pogodbe s čehoslovaško državo.

Slovenija je podpisala okroglo 40 milijonov državnega posojila.

Vrednost našega denarja. V Nemški Avstriji plačajo za 1000 čeških kron 1400, za 1000 jugoslovanskih žigosanih kron pa 1200 namško-avstrijskih kron.

Obdelovanje in proizvajanje tobačnih izdelkov preide pod drž. kontrolo. Državni organi bodo vodili nadzorstvo pridelovanja tobaka po vseh krajih. Monopolna uprava bo od pridelovalcev tobak odkupila.

Carinske represalije proti Italiji. Za blago, ki se uvaža iz Italije v naše kraje, so določene minimalne postavke carinskega tarifa, ker velja blago kot uvoz iz nam prijateljskih dežel. Ker dela Italija za vse blago, ki se uvaža v naše dežele, velike neprilike, so odrejena za italijansko blago maksimalne postavke carinskega tarifa.

Monopoliziranje alkohola. V parlamentarnih krogih se govori, da se pripravlja poseben načrt za monopoliziranje alkohola, davka na zabavišča in takse na kavarne, ki so vso noč odprte. V času, ko ljudstvo strada

in je brez najpotrebnejšega, je gotovo sveta naloga vlade, da napravi konec brezprimernemu uživanju alkohola in omeji veseljačenje. Toda če se le zopet samo veliko ne govori in se potem nič storilo ne bo.

Protokoliranje čehoslovaških tvrdk. Iz Belgrada javljajo: Minister za trgovino in industrijo je odredil, da se imajo vsi državljani čehoslovaške republike, ki zaprosijo za svoje obrti protokoliranje tvrdke, smatrati kot državljani prijateljskih in zavezniških držav in da jim morejo trgovske zbornice dati dovoljenje za obratovanje v naši državi.

Ustanovitev efektne borze v Zagrebu. V četrtek 5. t. m. je bila slovesno otvorjena prva jugoslovanska efektna borza. Slovesni otvoritvi je prisostvoval tudi hrvatski ban dr. Paleček, ki je v daljšem nagovoru izjavil med drugim, da postane Zagreb gospodarsko središče, čeprav bo v Belgradu vsredotočeno politično življenje.

Strahovlada ruskih boljševiskov.

Žena ruskega admirala Kolčaka, ki je organiziral močno narodno armado proti boljševiskom, se nahaja s svojim sinom kot begunka v Parizu. V razgovoru z urednikom pariškega lista „Excelsior“ je povedala tudi sledeča grozodejstva v Sebastopolju.

Ko so zavladali boljševiski v Sebastopolju, smo se skrili pri neki prijateljski družini. Nekega večera so udri boljševiski v našo hišo. Hišna gospodinja je telefonirala na boljševisko vlado za pomoč, toda odgovorili so ji: Tako je naročeno! Vojaki so preiskali celo hišo, toda ker ni bilo nobenega moškega, niso storili ničesar.

Neki Spire, bivši avstrijski polkovnik, ki ima velik upliv v boljševiskih krogih, je organiziral veliko klanje v mestu. Mornarje so opijanili in jih „navdušili“ z revolucionarnimi govori. Njim so se pridružili tudi zločinci, ki so jih boljševiske oblasti izpustile iz ječ. Po poboju je bilo okoli 400 mrtvih. Žene in dekleta so iskale svoje drage med mrlji po ulicah.

„Zakaj so nbili tega?“ je vprašala ena od nesrečnic.

„Ker je bil oblečen kakor gospod!“

Boljševiki so ustrelili med drugimi tudi admirala Kuznecova, generalštabnega šefa Kašikova in mnogo drugih odličnih oseb.

Ko so vprašali pred smrtjo, zakaj morajo umreti, so jim odgovorili:

„Ničesar niste zakrivali, toda morate umreti!“

Ko so ustrelili admirala Kalistova brez vsake sodbe, je rekel eden prisotnih boljševiskov: Bil je preveč inteligenten, taki ljudje so nevarni!“

Godile so se strašne reči. Boljševik Rogovaj, katerega ni marala neka ženska, se je strašno maščeval nad njo. Pijani mornarji so udri ponoči v njeno stanovanje, odvedli njenega moža in posestnika sosedne hiše, ki je zahteval mir ter ju ustrelili.

Najkrvoločnejša boljševiska agitatorica v Sebastopolju je gđc. Ostrowska.

„Morite, morite!“ je vpila vojaštvu. „Dokler ni ubit zadnji oficir, je boljševizem prazna beseda. Ropajte in zažigajte brez usmiljenja!“

Ostrowska je prejela za svojo propagando velike vsote denarja. Svojega prijatelja Skorodinskega, ki se ni strinjal z njeno krvoločnostjo, je pustila zavratno umoriti. Ona in avstrijski polkovnik Spire sta dobila nad 40 milijonov, da organizirata atentate.

Obnovite naročnino pravočasno, da se Vam pošiljanje lista ne ustavi!

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Ivan Tavčar.**
Tiska „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani

„KINTA“ karbidne svetilke

najnovejšega sestava, fino emajlirane, enostavne, ter popolnoma nenevarne razpošilja po poštnem povzetju za ceno 32 K, poštnina posebej

Glavno zastopstvo „KINTA“ svetilk, Ljubljana, Dunajska cesta 12.
Telegrami: KINTA Ljubljana.

Prva Jugoslovanska zaloga vseh živil na debelo
za Kranjsko v Ljubljani

Ljudevit Jakovlić

Rimska cesta 19

priporoča svojo bogato zalogo živil vsem delavskim konsum. društvom in sl. občinstvu.

Konfekcijska tvrdka

IVAN MASTNAK

v Celju, Graška ulica št. 15.

Velika zaloga vsakovrstnih oblik za gospode in dečke, kostumov za otroke in vseh krojaških potrebščin. Postrežba in blago solidno.

! SVETLA !

Generalna reprezentanca za baterije, žarnice, elektrotehniko, (izdelek svetovne slovanske tvornice) za kraljestvo SHS

Janko Pogačar, Zagreb,

začasno Ljubljana, Ilirska ulica št. 29/1.

V Ljubljano potujočemu občinstvu se priporoča restavracija v Prešernovi ul. 9.

Zbirajte za
narodno-socijalni
tiskovni sklad!!

Vinska klet pri Maliču, Ljubljana
nasproti glavne pošte pod
Jadransko banko.

Točijo se v kleti in črez ulico
pristna, stara in nova, bela,
rdeča in črna vina.

Slavnemu občinstvu se naj-
topleje priporoča
Stanko Jesenko.

Zbirko zanimivih povesti
in novel z Gorenjskega
obsega knjiga:

„Šopek
— samotarke“

Spisala znana povsod pri-
ljubljena ljudska pesnica
in pisateljica M. Komanova

Založila in izdala

Zvezna knjigarna
v Ljubljani, Marijin trg 8.
Cena vezani knjigi K 5.—,
broširani K 4.—.

Najlepše darilo mladini

je povest slovenskega dečka
iz preteklosti svetovne vojske

„DORE“

Knjiga je lepo ilustrirana ter
bo v mestu in na deželi
vzbudila veliko zanimanje.
Cena vezani knjigi je K 4.—.
Dobiva se v knjigarnah ka-
kor tudi v Zvezni knjigarni
v Ljubljani, Marijin trg 8.

Vizitnice lične in po nizkih cenah priporoča Zvezna tiskarna
v Ljubljani, Stari trg števil. 18.

Priporočamo sledeče knjige:

Dr. Ivan Lah: „DORE“. Povest slovenskega dečka iz sedanjosti vojne
Cena vez. 3:50 K

Milan Pugelj: „MIMO CILJEV“. Novele. Vez. 4:50 K

Cvetko Golar: „KMEČKE POVESTI“. Sedem zanimivih povesti
iz kmečkega življenja. Vez. 4:50 K

Jakob Dolinar: „IZ DEVETE DEŽELE“. Predpustna igra o na-
prednem carju in parlamentu Broš. —60 K

Mrs. Hungersdorf: „SNAHA“. Roman irske deklice iz najvišjih
krogov angleške aristokracije Broš. 3— K

Anton Pesek: „SLEPA LJUBEZEN“. Ljudska igra s petjem v pe-
tih dejanjih Broš. 2— K

A. Sirowy in A. F. Herd: „NAUK O SERVIRANJU“. Pomožna
knjiga za praktični in teoretični pouk na nadaljevalnih šolah
gostilničarske in hotelirske obrti in za samouke. Vez. 8:50 K

Manica Komanova: „ŠOPEK SAMOTARKE“. Zbirka novel.
Cena broširani knjigi K 3:20, vez. 4:60 K

Azov in Teffi: „HUMORESKE“. Zbirka ruskih humoresk, satir in
grotesk. Cena Broš. K 3—, vez. 4:50 K

Abdilis: „PROBLEMI MALEGA NARODA“. Cena 2— K

„KURENTOV ALBUM“. Humoristični almanah s slikami 4:20 K

Ferd. Seidl: „RASTLINSTVO NAŠIH ALP“. Prispevek k spo-
znavanju slovenske zemlje. Vez. 7— K

Pošljamo te knjige poštne prosto, če se denar naprej pošlje. Po-
vzetje stane 82 vinarjev in je torej najbolje, če pošljete denar za knjige v naprej.

„Zvezna knjigarna“

*v Ljubljani, Marijin trg 8.

„Narodna knjižnica“.

Snopič 1 in 2.

Valentina Vodnika

izbrani spisi.

Cena 3 krone.

Natisnila in založila

Zvezna tiskarna v Ljubljani.

Proslavimo spomin Valentina

Vodnika s tem, da ga spoznamo!

Naročite takoj!

Gospodstvo naše Kosovo!

Dr. Bogumil Vošnjak:

Poglavje o stari slovenski demokraciji

Z epilogom dr. N. Županiča. — Iz angleščine preložil ing. V. Zupanc.

V Ljubljani 1919. — Natisnila in založila „Zvezna tiskarna“ v Ljubljani.

Cena 2 kroni.

Dr. Vošnjak, ki je živel ves čas vojske v inozemstvu, je informiral s tem spisom
entento o našem koroškem vprašanju in pokazal, da smo bili Slovenci že od
nekaj demokratičen narod, ki si je sam volil svoje kneze. — Brošuro raz-
širjajte med ljudstvo, v vsako slovensko družino, v vsako slovensko hišo. Šole,
društva i. dr., ki naroče več izvodov, dobe na vsakih 10 izvodov po 1 izvod brezplačno.
Koroška je bila naša že od nekaj in mora biti tudi v bodoče!

Spoznajmo Koroško — zave-
dajmo se svojih pravic do
svoje zemlje!

Članski prispevki in podpore Narodno-socijalne Zveze.

I. razred. — Članarina 40 vinarjev na
teden. — Podpore:

Članstvo	nad 1/4 leta (12 tednov)	nad 1 leto (52 tednov)	nad 3 leta (156 tednov)
V bolezni	10 ted. po 8 K	10 ted. po 10 K	10 ted. po 12 K
V brez- poselnosti	5 ted. po 16 K	5 ted. po 18 K	6 ted. po 20 K
	—	1 ted. po 10 K	—
Porodnice	—	4 ted. po 8 K	—
Pogrebščina	—	enkrat 60 K	enkrat 80 K

II. razred. — Članarina 80 vinarjev na
teden. — Podpore:

Članstvo	nad 1/4 leta (12 tednov)	nad 1 le.o (52 tednov)	nad 3 leta (156 tednov)
V bolezni	10 ted. po 16 K	10 ted. po 18 K	10 ted. po 20 K
	—	3 ted. po 14 K	5 ted. po 16 K
V brez- poselnosti	5 ted. po 18 K	5 ted. po 22 K	6 ted. po 24 K
	5 ted. po 14 K	6 ted. po 18 K	8 ted. po 16 K
Porodnice	—	4 ted. po 16 K	—
Pogrebščina	—	enkrat 100 K	enkrat 120 K

III. razred. — Članarina 120 vinarjev na
teden. — Podpore:

Članstvo	nad 1/4 leta (12 tednov)	nad 1 leto (52 tednov)	nad 3 leta (156 tednov)
V bolezni	12 ted. po 20 K	10 ted. po 22 K	10 ted. po 24 K
	—	6 ted. po 20 K	10 ted. po 20 K
V brez- poselnosti	5 ted. po 24 K	10 ted. po 26 K	10 ted. po 30 K
	6 ted. po 20 K	4 ted. po 20 K	7 ted. po 20 K
Porodnice	—	4 ted. po 20 K	—
Pogrebščina	—	enkrat 140 K	enkrat 160 K

N. S. Z. ima svoje društvene prostore v Narodnem domu v Ljub-
ljani (I. nadstropje, desno). Uradne ure so vsaki delavnik od 4 do 8 ure
zvečer in ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. ure dopoldne. Tam lahko
dobi vsakdo vsa nadaljna pojasnila. Za pisma je naslov: „Narodno-socijalna
Zveza“ v Ljubljani.

Dragi tovariši delavci in uslužbenci!
Vabimo Vas, da pristopite k N. S. Z. Uvrstite se v vrste prebujenega
in svobodnega jugoslovanskega delavstva. Zavrzite malodušnost in omahovanje!
Odločnost in vera v lastno moč bodi odslej zvezda vodnica v boljšo bodoč-
nost jugoslovanskega proletarijata!